

TABEL 1. Medicamenten en doseringen die volgens de herziene Beers-lijst bij oudere patiënten vermeden moeten worden, onafhankelijk van aandoening of conditie**

te vermijden medicamenten	reden	mate van contra-indicatie
psychofarmaca		
kortwerkende benzodiazepinen (lorazepam (3 mg), oxazepam (60 mg), alprazolam (2 mg), temazepam (15 mg), triazolam (0,25 mg))	de totale dagelijkse dosering dient de genoemde dagdoses in principe niet te overschrijden; door een toegenomen gevoeligheid voor benzodiazepinen bij ouderen zijn bij hen lagere doseringen veelal effectief en ook veiliger	groot
langwerkende benzodiazepinen (chloordiazepoxide, diazepam, clorazepinezuur)	lange halfwaardetijd bij ouderen (vaak meerdere dagen) waardoor verlengde sedatie en verhoogd val- en fractuurrisico; kort- of middellangwerkende benzodiazepinen verdienen de voorkeur	groot
meprobamaat	sterk verslavend en sederend anxiolyticum	groot
doxepine	door sterk anticholinerge en sedatieve eigenschappen zelden het te verkiezen antidepressivum voor de oudere patiënt	groot
amitriptyline	door sterk anticholinerge en sedatieve eigenschappen zelden het te verkiezen antidepressivum voor de oudere patiënt	groot
fluoxetine, dagelijks gebruikt	lange halfwaardetijd met risico op overmatige CZS-stimulatie, slaapstoornissen en agitatie	groot
thioridazine	meer risico op CZS-bijwerkingen en extrapiramidale klachten	groot
amfetamine en andere psychostimulantia	risico op afhankelijkheid, hypertensie, angina en myocardinfarct	groot
alle barbituraten (behalve fenobarbital), tenzij voor epileptische aanvallen	ernstig verslavend en meer bijwerkingen dan de meeste andere sederende middelen of hypnotica voor ouderen	groot
analgetica en antirheumatica		
langdurig gebruik van volledige dosering niet-COX-selectieve NSAID's met lange halfwaardetijd (naproxen en piroxicam)	risico op maag-darmbloedingen, nierfalen, hypertensie en hartfalen bij langdurig gebruik in maximale dosering	groot
indometacine	meeste CZS-bijwerkingen van alle NSAID's	groot
pentazocine	meer CZS-bijwerkingen (zoals verwardheid en hallucinaties) dan andere narcotica; zowel agonist als antagonist voor de morfinereceptor	groot
anticholinergica		
oxybutynine	bij werkzame dosis nadelen van sedatie, anticholinerge bijwerkingen en spierzwakte; bij verdraagbare dosis effectiviteit dubieus	groot
hartmiddelen		
disopyramide	van alle antiarrhythmica het meest negatief inotroop (risico op hartfalen) en sterk anticholinerg	groot
amiodaron	gerelateerd aan QT-intervalproblemen en risico op 'torsade de pointes'; gebrek aan effectiviteit bij ouderen	groot
digoxine	maximale dagdosis 0,125 mg (behalve bij atriale aritmieën) wegens risico op intoxicatie bij verminderde renale klaring	klein
dipyridamol	orthostatische hypotensie; dipyridamol met vertraagde afgifte alleen overwegen bij artificiële hartklep	groot
methyl dopa	bradycardie; kan depressie bij ouderen verergeren	groot
nifedipine	gevaar voor hypotensie en obstipatie	groot
clonidine	orthostatische hypotensie en bijwerkingen op het CZS	klein
doxazosine	gevaar voor hypotensie, droge mond en mictieklachten	klein
antihistaminica		
hydroxyzine, cyproheptadine, promethazine, dexchlorfeniramine	vrijwel alle antihistaminica kunnen potente anticholinerge eigenschappen hebben; bij de behandeling van ouderen met allergische reacties verdienen niet-anticholinerge middelen de voorkeur	groot
niet-classificeerbare stoffen		
ergotmesyloïden (codergocrine)	niet effectief in onderzochte doseringen	klein
parkinsonmiddelen		
orfenadrine	meer sedatie en anticholinerge bijwerkingen dan bij veiligere alternatieven	groot
cyclandelat†	gebrek aan effectiviteit	groot
antibacteriële middelen		
nitrofurantoïne	gevaar voor nierfunctiestoornissen; er zijn veiligere alternatieven	groot
geslachtshormonen		
testosteron	risico op prostaathypertrofie en cardiale problemen	groot
oestrogenen (oraal, enkelvoudig preparaat)	bewezen carcinogene effecten op borst en endometrium en gebrek aan cardioprotectieve effecten bij postmenopauzale vrouwen	klein
maag-darmmiddelen		
cimetidine	bijwerkingen op CZS alsmede verwardheid	groot
langdurig gebruik van stimulerende laxeremiddelen (zoals de contactlaxantia bisacodyl en Rhamnus purshiana-preparaat (cascara sagrada))	toename van darmfunctiestoornis; alleen langdurig bij opiaatgebruik	groot
paraffine-emulsie	risico op aspiratie en bijwerkingen	groot
mineralen		
ferrosulfaat > 325 mg/dag	hogere dosis leidt niet tot meer ijzeropname, maar wel tot meer obstipatie	klein

CZS = centraal zenuwstelsel; COX = cyclo-oxygenase.

*Alle geneesmiddelen die niet op de Nederlandse markt verkrijgbaar zijn, zijn weggelaten.

†Niet in Nederland geregistreerd, wel als zelfzorgmiddel te koop.